

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Ζ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 164.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΙ,

ΥΠΟ

Ι. Ν. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΥ ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ.

—•••••

Προοίμιον.

Ἐκ τῶν γλυπτῶν ἐν γίνεσι λίθων τῆς ἀρχαιο-
τητας προερχομένη ὡρέλεια εἰς τε τοὺς καλλιτέ-
χνας καὶ ἀρχαιολόγους εἶναι μεγάλη. Οὗτοι μᾶς
προσφέρουσι πλῆθος ἀντικειμένων, ἐμβλημάτων καὶ
συμβόλων, λίαν ἐνδιαφερόντων τὴν ἱστορίαν τῶν
ἔθνων καὶ ἐθίμων τῶν διαφόρων λαῶν τῆς ἀρχαιο-
τητας. Ἐν αὐτοῖς εὐρίσκουμεν εἰκόνας Ἡρώων, ἡγε-
μόνων καὶ διασέμων ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων τοὺς ἀν-
δριάντας ὁ χρόνος ἀπόλεσεν. Ἀπαντῶμεν ἀλφα-
βητικῆς χαρακτῆρος ἀπωτάτων αἰώνων, ἱερογλυ-
φικὰ καὶ μοναδικὰ σύμβολα, πλῆθος ἀλληγοριῶν
κ.τλ., διδασκόμεθα τὴν ἀρχὴν καὶ πρόοδον καὶ πα-

ρακτὴν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν εἰς διάφορα ἔθνη,
τὸ ὄνομα καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν διαφόρων τε-
χνιτῶν, τὸ ὅρος τῶν διαφόρων τῆς τέχνης ἐπο-
χῶν, καὶ πολλὰ ἄλλα (α). Οἱ ζωγράφοι δύνανται
νὰ εὐρωσιν ἐν αὐτοῖς εἰκόνας ὅπως μεταφέρωσιν
εἰς τοὺς πίνακές των, ιδέας, ὅπως ἀντιληφθῶσι,
καὶ ἀντικείμενα ὅπως μιμηθῶσιν. Ὁ περιώνυμος
Ῥαφζέλης χρεώσται εἰς αὐτοὺς πολλὰς θυρυμ-
σίδας ἐξείς του, ὁ δὲ Ἀνρίβας Καράχης παρέλαβεν
ἀπ' αὐτῶν τὰς ιδέας τῶν δύο ὠραιοτέρων πινά-
κων του, διατηρουμένων εἰσέτι εἰς τὸ Φαρνέσιον
Μέγαρον. Ὡστόσο ὁ Βουσαρδόνης ὡμολόγησεν
ὅτι ἐχρεώσται εἰς τὴν μελέτην τῶν γλυπτῶν λί-
θων, ὅσον ἐχρεώσται καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐν
Ῥώμῃ προτομῶν καὶ ἀνδριάντων (β). Ἐκ τούτου
προφανὲς γίνεται ἡ ὡρέλεια τῶν γλυπτῶν λίθων,
τῶν ὁποίων ἡ σπουδὴ ἀποβαίνει ἀναπόφευκτος

(α) Ἀνώνυμ. Introd. allo stud. delle arti del disegno, Tom.
I. pag. 141.

(β) Millin. Dict. des beaux-arts. ἐν Α. Glyptique.

εἰς τοὺς καλλιτέχνες καὶ πάντας τοὺς θέλοντας τοῦ Μοντεφαλκονίου ἐν τῷ αὐτοῦ Antiq. Expliq. Tom. III καὶ Βιγγελμάνου ἐν τῷ αὐτοῦ Monum. ined. de l'Antiq. Tom. III. pag. 64, N. 169.

Ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῶν Μοντεφαλκονίου καὶ Βιγγελμάνου ἐκδοθέντων τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιολογικῶν ἀπορᾶ ἐπιγραφῶν τινες, ὑπὸ διαφόρων ἐκδοθείσας, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν ἀξιοσημείωτοι διὰ τὰ πολλὰ λάθη τῶν διεργασθέντων αὐτῶν. Δὲν εἶναι δὲ χρεὶα νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα περὶ τῆς ὠρελίας, τὴν ὁποῖαν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ περικλύουσιν εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους, ἱστορικοὺς καὶ γραμματικοὺς τῶν κλασσικῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος, διότι περὶ αὐτῆς ἐγράφον τὰ δεόντα προσοχῶς εἰς τὴν Φοῖνικα τῆς Κερκύρας (β). Ἐκεῖνο δὲ, ὅπερ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπώμεθα εἶναι, ὅτι, διὰ νὰ ποριζώμεθα ἐξ αὐτῶν τὴν ὁποῖαν μᾶς ὑπόσχονται ὠρελίας, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν μέθοδον τοῦ ὀρθῶς διαφωτισθῆναι αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι ἔργον, οὐχὶ τοῦ τυχεύοντος, ὡς τινες ἐνόμισαν, διότι ἡ ὀρθὴ αὐτῶν διαφώτισις ἐξαρτᾶται κυρίως:

α. ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν,

β. ἀπὸ τὴν ὀρθὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐν αὐταῖς κενῶν.

γ. ἀπὸ τὴν διάκρισιν τῶν σφαλμάτων τοῦ χαρακτοῦ, καὶ

δ. ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν τοῦ λεκτικοῦ.

Τὰ τέσσαρα ταῦτα ἄρθρα, ἅτινα εἰσὶ τὰ οὐσιωδέστερα, ὑποθέτουσιν ἀναμφισβήτως τὴν γνώσιν τῆς ἐπιγραφικῆς, κριτικῆς καὶ ἐρμηνευτικῆς, καὶ ἡ ἐλλείψις ἐνός μόνου αὐτῶν ἀρκεῖ νὰ παρασύρῃ ἡμᾶς εἰς ἀσυγχώρητα λάθη, ὥστε ἀντὶ νὰ διαφωτίσωμεν, τοῦναντίον σκοτεινοτέρην νὰ καταστήσωμεν τὴν ἐπιγραφὴν, τῆς ὁποίας προσθέσαμεν τὴν ἐρμηνείαν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι αἱ παρῶσαι Ἑλληνικαὶ Ἀρχαιολογικαὶ διακρίνονται εἰς τρεῖς τμήματα, ὧν τὸ Α' ἀφορᾷ ἔργα τινὰ τῆς Γλυπτικῆς, τὸ δὲ Β' ἔργα τῆς Σφραγιδογλυφίας, καὶ τὸ Γ' κριτικῆς ἐπιστάσεως ἐπὶ τινῶν ἐκδοθέντων ἐπιγραφῶν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

*Ἔργα τῆς Γλυπτικῆς.

—•••••

α. Ο ΠΛΑΤΩΝ.

—ooo—

Τὸ περίεργον τοῦτο ἀνάγλυφον τοῦ Πλάτωνος ἐξεδήθη ὑπὸ πολλῶν ἀρχαιολόγων καθῶς καὶ ὑπὸ

Ὁ Πλάτων.

Πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων περὶ τοῦ ἀναγλύφου τοῦτου ἔγραψαν, διαφοροτρόπως ἐρμηνεύσαντες αὐτό. Τινὲς μὲν διακρίνον ἐν αὐτῷ τὴν κεφαλὴν τοῦ Πλάτωνος, τινὲς δὲ τὴν κεφαλὴν βασιλέως τινὸς τῶν Πάρθων (α). Ὁ Βιγγελμάνος παρεδέχθη τῶν πρώτων τὴν γνώμην ὡς πιθανήν μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀρκετὰ δικαιολογημένην, τὴν δὲ δευτέραν ἀπέρριψεν ὡς διόλου ἀστήρικτον· διὰ νὰ συμπληρώσῃ δὲ τὰς ἐλλείψεις τῶν πρώτων, τὸ ἐξέδωκε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ῥηθὲν σύγγραμμά του, ὅπου οὐχ ἦτον ἐκείνων δύναται συνοπτικῶς καὶ ἐλλιπῶς.

Ἡ δυσασία τῶν πρὸ τοῦ Βιγγελμάνου ὅτι τὸ ἀνάγλυφόν μας ἀνάκει εἰς τὸν Πλάτωνα, ἐπήγαγεν ἐκ τῆς παραθέσεως αὐτοῦ πρὸς τινὰς σωζομένας ἀρχαίας κεφαλὰς, πάνυ ὁμοίας τῇ προκειμένῃ, ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ φιλοσόφου τοῦτου. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὴ νὰ διασκεδάσῃ πᾶσιν περὶ τοῦ προκειμένου ἀμφιβολίαν, ἂν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Βιγγελμάνου, δὲν ἦτον ἔργον νεωτέρας χειρὸς (β). Δὲν ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀντίγραφον αὐτῆς· διὰ νὰ δυναθῶμεν νὰ ἐπιφέρωμεν ἰδίᾳς παρατηρήσεις· ἀλλὰ, ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς, σεβόμεθα τὴν κρίσιν τοῦ κλασσικοῦ τοῦτου συγγραφέως. Ἐκ τούτου γίνεται φανερὸς ὅ

(α) Ἀνόνημ. αὐτόθ.

(β) Φιλολόγ. Α', τοῦ Ἰουνίου 1853.

(α) Montfaucon, Antiq. Expl. Tom. III.

(β) Αὐτόθ.

λόγος δι' ὃν αὐτὸς δὲν ἐθεώρησεν ἀρκετὰ δικαιολογημένην τὴν δοξασίν των προγενεστέρων του.

Ἐκ τοῦ ἀναγλύφου συνάγομεν λόγους, ὧν τινὲς μὲν ἐπιστηρίζουσι τὴν δοξασίν ταύτην, τινὲς δὲ ἀντιμάχονται αὐτῇ κατὰ τὸ φαινόμενον. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι εἰσὶν·

α'. Αἱ πτέρυγες τῆς Χρυσάλιδος, αἱ προσηρμοσμέναι ὀπισθεν τῶν ὠτίων, αἱ ὁποῖαι ἐθεωρήθησαν πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ὡς διακριτικὸν σύμβολον τοῦ Πλάτωνος.

β'. Ἡ μεγίστη ὁμοιότης των διαφόρων χαρακτῶν τοῦ προσώπου, παραβαλλομένου πρὸς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ἐπίσημον αὐτοῦ προτομὴν, περὶ ἧς οἱ Σαρτὶ τῆς Εὐρώπης γράρουσιν—*Il solo busto autentico di Platone si trova nella Galleria di Firenze, ed è stato scoperto presso Atene nel XV secolo, ed acquistato da Lorenzo de Medici*—» (α). Οἱ δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιμαχόμενοι λόγοι εἰσὶν·

γ'. Ἡ τέχνη, ἣτις ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ Πλάτωνος, καὶ

δ'. Ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον, ὧν ἡ μὲν εἶναι δασεῖα, τὸ δὲ σφηνοειδές, ἐνῶ ὁ φιλόσοφος οὗτος μᾶς παραδίδεται ὑπὸ τῆς εἰρημένης προτομῆς του φαλακρὸς καὶ μᾶλλον πλατυπώγων.

Ὁ Βιγγελμάννος εὐπρεστῆθαι νὰ περιορισθῇ εἰς μόνον τὸν πρῶτον λόγον, τὸν ἀφορῶντα τὰς πτέρυγας.

α. Πτέρυγες τῆς Χρυσάλιδος.

Αὗται εἰσὶ σύμβολον τῆς ψυχῆς λαλοῦν [signes parlants] διότι οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς καὶ σήμερον, τὴν χρυσάλιδα ἐκάλουν ψυχὴν ὁμωνύμως τῷ πνεύματι, διὸ καὶ ὁ Ἡσυχίος εἶπεν—*ψυχὴ πνεῦμα, καὶ ζωὴ πνικόν*—(β). Ὁ δὲ Ἀθήναιος μᾶς βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Πλάτων ἐδίδαξε πρῶτος παρ' Ἑλλήσι τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς (γ), ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐτὸς πρῶτος των Ἑλλήνων κατὰ πλάτος ἐδίδαξε καὶ συνέγραψε περὶ αὐτῆς, διόπερ καὶ τινες των ἀρχαίων εἶπον, ὅτι Πλάτων ὠνομάσθη διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἐρμηνείας (δ). Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς λοιπὸν ταύτης τοῦ συμβόλου πρὸς τὸν Πλάτωνα, οἱ ἀρχαιολόγοι τὸ ἐθεώρησαν πάντοτε ὡς τὸ διακριτικὸν αὐτοῦ. Μάλιστα δὲ τινες τὸν διέκριναν καὶ ὑπὸ μόνας τὰς τοιαύτας πτέρυγας (ε).

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν προσέτι, ὅτι τὸ ἀνάγλυφόν μας δὲν ὑπαινίσσεται ἀπλῶς τὴν ψυχὴν, ὡς συνήθως οἱ σαρκογράφοι, οἵτινες παριστάνουσιν αὐτὴν φέρουσαν τὰς πτέρυγας εἰς τὰς ὠμοπλάτας, διότι τότε ἤθελεν ἀφορᾶ ἐπίσης τὴν ψυχὴν τοῦ Πλάτωνος, καθὼς καὶ τὴν ψυχὴν παντὸς ἄλλου. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ τὴν ἀληθινὴν του βαρύτητα ὁ λόγος οὗτος,

πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐνταῦθα τὰ πτερὰ εἰσὶ προσηρμοσμένα οὐχὶ εἰς τὰς ὠμοπλάτας, ἀλλ' εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπομένως ὑπαινίσσονται τὸ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δόγμα, διότι ὁ Πλάτων, διακρίων τὴν ψυχὴν εἰς δύο μέρη, ἀθάνατον καὶ θνητὸν, μόνον τὸ ἀθάνατον ἐδόξαζεν ὅτι κατοικεῖ εἰς τὴν κεφαλὴν (α).

β'. Χαρακτὴρ τοῦ προσώπου.

Ἡ ῥηθείσα ἐπίτημος προτομὴ τοῦ Πλάτωνος, πρὸς ἣν πρέπει νὰ παραθέσωμεν τὸ ἀνάγλυφόν μας, ἔχει ἰδιόζωντας χαρακτῆρας τοὺς ἑξῆς·

α'. Τὰ χεῖλη κατὰ τὰ ἄκρα ἡμιανευωγμένα καὶ οἴοντι κινούμενα. — Πόσῃν δὲ δύναμιν εἶχον τὰ χεῖλη τοῦ θεοῦ τούτου ἀνδρός, οὐ μόνον τὰ συγγράμματά του μαρτυροῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι πάντες διακηρύττουσιν. Ὁ Σωκράτης εἶδεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄνειρόν του ὡς νεωττόν ἡδυάλου κόκνου (β), ὁ Κυντιλιανὸς ἔλεγεν, ὅτι ἡ διάλεκτός του ἦτον διάλεκτος οὐχὶ των ἀνθρώπων, ἀλλὰ των θεῶν (γ), ἡ δὲ φυσικὴ του εὐφράδεια ἔδωκε γέννησιν εἰς τὸν μῦθον των μελισσῶν (δ). Τί παράδοξον, ἂν οἱ καλλιτέχναι, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τοιαύτας ιδέας, ἔδωκαν εἰς αὐτὸν χαρακτῆρα ἰδιόζωντα, καὶ τὴν κίνησιν των χειλέων;

β'. Τὰς ὀφρὺς ὀπίσσω ἐπηρμένους — Οὕτω μᾶς ζωγραφίζει αὐτὸν καὶ ὁ ποιητὴς Ἀμφίριος παρὰ Λαερτίω, λέγων·

α ὦ Πλάτων

» ὡς οὐδὲν οἶσθα πλὴν σκυθρωπάειν μένον,
» ὥσπερ κοχλίας σεμνῶς ἐπηρεκὼς τὰς ὀφρὺς» (ε).

γ'. Τὸ μεγάλῳρθαλμον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνοικτό-ορθαλμον, ὅπερ ἐστὶν ἀποτέλεσμα των ἐπηρμένων ὀφρῶν.

δ'. Καὶ τελευταῖον τὸ σύμμετρον τῆς ῥινός — Ἀπικντας τοὺς χαρακτῆρας τούτους ὀρώμεν ἐνργέστατα καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀναγλύφου μας.

γ'. Τέχνη.

Ἡ τέχνη τοῦ ἀναγλύφου μας εἶναι ἀρχαία, δηλαδὴ ἀνήκει εἰς τὴν πρὸ τοῦ Φειδίου ἐποχὴν. Διαικρίνεται δὲ τοιχύτη ἐκ των χαρακτῆρων τῆς, τοὺς ὁποίους οὐ μόνον γνωρίζομεν ἀπὸ πολλῶν τωζομένων μνημείων (ζ), ἀλλὰ μᾶς παραδίδει καὶ ὁ Λουκιανός, λέγων·—*οἶα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ἐστὶν, Ἡγησίου καὶ των περὶ Κριτίαν καὶ Νησιώτην, ἀπετυγμένα καὶ νεωρώδη καὶ σκληρὰ καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένα ταῖς γραμμαῖς*—» (η). Ἄν καὶ ὁ

(α) Πλούταρχ. Ἀριστ. Φωρ. α'. § 4—7.

(β) Λαέρτ. αὐτοῦ. § 7.

(γ) Quintil. Lib. X. § 1.

(δ) Αἰλιαν. Π. Ἰσ. ι'. § 21.

(ε) Βετ. Γ'. α. § 22.

(ζ) Wingelm. Mon. Ined. Tom. II. § 56.—Muller Atlas Pl. XX. N. 13. 14 κτλ.

(η) Ῥητορ. Διδασ. §. 9.—Πρόβλ. Διμ. Φαλακρ. περὶ Ἑρμην. § 14.

(α) Schoell Ist. della Letterat. Gr. Tom. II. Parte, IV. Pag. 40.—Πρόβλ. Visconti—Tom. I. pag. 172. Ediz. in 4.

(β) Ἐν Α. ψυχὴ—Πρόβλ. Ἀριστοτέλ. Ζῴων Ἰστορ. Ε' α'. 4.

(γ) Βετλ. ΙΑ'. § 117.

(δ) Λαέρτ. Γ'. α. 5.—Πρόβλ. Φιλόστ. ἐν Βίῳ Ἀπολλ. Ζ'. § 11.

(ε) Bartoli Admir. Antiq. Lib. 74.

πρῶτος τῶν χαρακτηρῶν τούτων [τὴ ἀπεσφυγμένον], ὅστις ἔχει ἀντίστοιχον τὴν ἐλευθέραν κίνησιν, ἥ δὲ δύναται νὰ γίνῃ ἐναργής εἰς τὴν διάθεσιν μᾶλλον τοῦ σώματος παρὰ εἰς τὴν κεφαλὴν, δύναται ὁμοῦς καὶ ἐν αὐτῇ νὰ διακριθῇ ἀμυδρῶς οἷον εἰς τὸ κρανίον, ὅπερ εἰς τὸ ἀνάγλυφόν μας διαγράφεται τοσοῦτον σφαιρικόν, ὥστε παύει πᾶσα κίνησις ὑπὸ τῇ, ἥτις εἶναι φαινόμενον τῆς διαφορῆς τῆς τῶν γραμμῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι χαρακτηρῶν, τὸ νευρώδες καὶ σαλπρόν, διακρίνονται εἰς τὸ εὐθύγραμμον καὶ παράλληλον τῶν τριγῶν, καθὼς καὶ τὸ — ἀκριβῶς ἀτατακμένον ταῖς γραμμαῖς — εἰς τὴν ἀτεχνον διάθεσιν τοῦ γενείου, ὅπερ φαίνεται ὁλομερῶς εἰς κοινόν τι σημεῖον, ὡς εἶναι ἡ το τεταμένον. Δείγματα προφανῆ τῆς ἀρχαίας τέχνης εἰπὶ προσέτι καὶ τὰ αἰγυπτιαζόντα κοσμήματα, ὅτε λαδὴ τὸ λιθοκόλλητον περιδέρχιον καὶ ἡ μέτρα (α).

Ἐκ τούτων λοιπὸν ἐξάγεται ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιμαχόμενος λόγος, ὅτι τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅστις ἔκμαζεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς νέας τέχνης. Λέγομεν κατὰ τὸ φαινόμενον, διότι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μᾶς βεβαιώσιν, ὅτι καὶ μεταγενέστεροι τεχνῖται ἐφιλοτιμοῦντο ἐνίοτε [ἔτι δὲ σεβαστὸν πρὸς τὰ ἀρχαῖα νόμιμα] ν' ἀπομιμῶνται τὴν ἀρχαίαν ἐργασίαν, οἷον ὁ Λύσιππος, ὁ Εὐθυκράτης, ὁ Μύρων καὶ ἄλλοι πολλοί (β). Ὡσαύτως καὶ ἡ ἱστορία τῶν τεχνῶν μᾶς παρέχει πλεῖστα παραδείγματα, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ, ἅτινα δὲν εἶναι ἔργα, ἀλλ' ἀπλᾶ ἀπομιμήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης (γ). ἐν οἷς καὶ πολλὰς κεφαλὰς τοῦ Πλάτωνος, αἰτινὰς εἰσὶν ἐν εἶδει Ἑρμῶν, καθὼς ἐστυλίζον ἡ τέχνη ἐκείνη νὰ ἐπεξεργάζεται τὰς προτομὰς (δ). Οὐδὲν λοιπὸν κωλύει νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ ἀνάγλυφόν μας ὡς ἐν τῶν ἀπομιμημάτων τῆς ἀρχαίας τέχνης, καὶ ἐπομένως μεταγενέστερον τοῦ Πλάτωνος.

δ'. Κόμη καὶ γένειον.

Ἄλλος [κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ αὐτὸς] ἀντιμαχόμενος λόγος, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον. Γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Πλάτων, ἐν τῇ εἰς Φλωρεντίαν αὐτῶν προτομῇ, εἰκονίζεται φαλακρὸς καὶ μᾶλλον πλατυπώγων. Ὡς οὖν δύναται ἡ δασύτριξ αὐτῇ καὶ σφηνοπώγων κεφαλῇ ν' ἀναφέρεται εἰς τὸν Πλάτωνα; Ὁ λόγος οὗτος ἔθελεν εἶναι ἰσχυρὸν τινα, ἂν τοῦλάχιστον παρέθετε προτομὰς τῆς αὐτῆς ἐργασίας· ἀλλὰ τὸ ἀνάγλυφόν μας, ὡς εἴρηται, ἀνήκει εἰς τὰ ἀπομιμήματα τῆς ἀρχαίας, ἐνῶ ἡ προτομὴ ἐκείνη εἶναι ἔργον τῆς νέας τέχνης. Ἡ προτεινομένη ἐπομένως αὐτῇ διαφορὰ δὲν πρέπει ἀποκλειστικῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀτομικῶν χαρακτηρῶν παραλ-

λαγῇ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ μα τῆς ἀτελοῦς καταστάσεως τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἡ τέχνη αὕτη, τῷ ὄντι, ὀλίγην κατέβαλλεν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ἐν γένει τῶν τριγῶν ἐπεξεργασίαν, καὶ ἰδίως τῆς κόμης, καθὼς μᾶς βεβαιώσιν κάμπολλα σωζόμενα παραδείγματα, οἷον τὸ ἀνάγλυφον τῆς καλουμένης Λευκοθέας (α), τὸ ἕτερον τῆς ἀρπαγῆς τοῦ τρίποδος (β), τὸ τῆς στήλης τοῦ Ἀριστίωνος (γ) καὶ ἄλλα, περὶ ὧν οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι εἰσὶν ἔργα τῆς πρὸ τοῦ Φειδίου τέχνης.

Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὸν πώγωνα τοῦ Πλάτωνος, δὲν δυνάμεθα μετὰ θετικότητος ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι ἐκλινεν ἐπὶ τὸ πλατὺ, διότι ἕτερον ἀνάγλυφον, ἐκδοθὲν ὑπὸ Βιγγελμάννου [ὅπερ ἂν καὶ στερῇται ἐπιγραφῆς, φέρει ὁμοῦς ἀρκετὰ σύμβολα τοῦ φιλοσόφου τούτου], εἰκονίζει αὐτὸν σχεδὸν σφηνοπώγων (δ). Καὶ τί παραδόξον, ἂν ὁ φιλόσοφος οὗτος μετεπύρριθμιζεν ἐνίοτε τὸν πώγωνα κατὰ τὴν ἀρέτκειάν του; ἢ ἄραγε δὲν ἐκωμωδίσθη ὑπὸ τῶν συγγράφων του διὰ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειάν του; (ε)

Πρὶν περαιοῦσθαι τὴν διατριβὴν μας πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ Βιγγελμάννος, οὐ μόνον ἐθαύρασεν ἀρκετὸν τὸν ἀ λόγον εἰς ἐπιστήριξιν τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ καὶ ἐγνωμάτευσεν ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη τοῦ Πλάτωνος εἶναι πιθανῶς ἐκείνη, περὶ ἧς λαλεῖ τὸ παρὰ Λαερτίῳ Ἐπίγραμμα

Ἦνυχες εἰμὶ Πλάτωνος ἀποπταμένης ἐς Ὀλομπ
νεῖκῶν.

Ἀλλ' ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς, θεωροῦμεν τὴν γνώμην του πάντῃ ἀναπόστατον, διότι οἱ προηγούμενοι στίχοι τοῦ αὐτοῦ Ἐπιγράμματος,

Ἦ Διέτε, τίποτε βέβηκας ὑπὲρ τάφου; ἢ τίρος, εἰπέ,
Ἦ Λοτερόντα Θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
ἀναφέρονται προφανῶς εἰς ἄλλο ἔργον τῆς τέχνης, ἢ εἰς τὸ ἀνάγλυφόν μας.

β'. Η ΚΕΡΚΥΡΑ.

—ooo—

Ἀνακαλύφθη εἰς τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἀνασκαφῇ τὸ 1845, παρὰ τῇ Παλαιόπολει (τῇ Παλαιᾷ Κερκύρᾳ). Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κ. Φραγγίσκου Ὀριόλι ἐν τῇ Ἰονικῇ Ἐφημερίδι ὑπ' ἀριθ. 74, γυμνὸν πάσης διερμηνείας.

(γ) Μ. Ἑρμ. — ἡ μέτρα καὶ οἱ ἀπὸ φαλακρῶν καὶ δασύτριξ φαινόμενοι στέφανοι — ν.

(δ) Plin. Hist. Nat. Lib. XXIV. C. p. 19.

(ε) Wingelm. Hist. de l'Antiq. Tom. II. pag. 231—236.

(β) Αὐτῶν. pag. 234—Πρβλ. Vermiglioli Lezion. Archeolog. Tom. I. pag. 155.

(α) Wingelm. Mon. Ined. N. 56.

(β) Muller Atlas Pl. XX. N. 13. 14. πλ.

(γ) Ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Μουσείῳ.

(δ) Mon. Ined. N. 170.

(ε) Ἑρμ. παρ' Ἀθῆν. ΙΑ'. § 130.

(ζ) Εὐδ. Γ'. α. § 30.

Κέρκερα.

Αἱ προσωποποιήσεις τῶν πόλεων (αἱ καλούμε-
ναι Τύχαι) ἤρχισαν νὰ ἐπασχολῶσι τοὺς τεχνίτας
καὶ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἤδη πολέμου, ὡς
ἐξάγεται ἐκ τινῶν παραδειγμάτων ἀναγερομένων ὑπὸ
Παυσανίου (α). Ἀλλὰ μαχλητέρα ἤρχισε νὰ γίνε-
ται ἡ χρῆσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀλε-
ξάνδρου, ἀφ' οὗ καὶ πολλὰ μαρτυροῦνται (β).
καὶ πολλὰ σώζονται ἔργα (γ), ἐν οἷς πρέπει νὰ
συγκαταλεχθῇ καὶ τὸ προκείμενον ἀνάγλυφον διὰ
τὰ σύμβολά του.

Τοῦτο ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΟΣ, ἥ-
τις, ὡς οὖσα ἐν γενικῇ πτώσει, ἀναφέρεται βέβαια
εἰς τὸν γλύπτην. Αὐποῦμεθα ὅτι πεμθεὶν αὐτὸ μετὰ
καὶ ἄλλων εἰς τὰ Μουσεῖα τῆς Ἀγγλίας, δὲν ἔδυ-
νήθημεν τοῦλάχιστον νὰ τὸ συμβουλευθῶμεν ἐν πρω-

τοτύπῳ, ὅπως ἐκ τῆς παλαιογραφίας τῆς ἐπιγρα-
φῆς ἐξάξωμέν τι βέβαιον περὶ τῆς ἐποχῆς του.

Οἱ λόγοι, οἵτινες μᾶς ὠδήγησαν εἰς τὴν δηξείαν
ὅτι αὐτὸ παριστᾷ τὴν τύχην τῆς νέσου Κερκύρας
εἶναι:

α'. τὸ παραδοξοφανές τοῦ πύλου.— Τοιοῦτος
πύλος, ὑψηλός, πυραμοειδής, πολλὰς καὶ ἐλικοει-
δεῖς ἔχων πτυχάς, εἶναι διόλου ἀπίθανον νὰ ὑπο-
ληφθῇ ὅτι ἀνέκειν εἰς φυσικὸν πρόσωπον. Τοῦταν-
τίον δὲ εἶναι πολλὰ πιθανόν ὅτι ἐτέθη ἐνταῦθα ὡς
σύμβολον· διότι οὕτω δικαιολογεῖται πάντα αὐτοῦ
παραδοξοφανίς.

β'. Τὸ πολύπτυχον αὐτοῦ καὶ ὑψικόρυφον.—
Ταῦτα εἰσὶ κατάλληλα ἐπιθετὰ ὄρους. Οὕτω ὁ
Ὅμηρος πολύπτυχον καλεῖ τὴν Ἰδην (α), ὁ δὲ
Λίτχυλος ὑψικόρυφον τὸν Καύκασον (β). Ὁ προ-
καίμενος λιπὸν πύλος δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐφρε-

(α) Εὐδ. Α'. § 1, καὶ V'.—§ 18.

(β) Παυσ. Σ'. § 1. 4. καὶ I' § 18.—Πολύβ. Ε'. § 82—
Αἰλιαν. Π. Ίς. Π'. § 21.

(γ) Muller Archaeolog. § 441.

(α) Ἰλιάδ. Φ. 449

(β) Περικλ. Σ'.

στατον σύμβολον ὄρους, ἔχοντος τοιαύτης ιδιότητος. οὕτως ἔχομεν τοὺς ἀρχιτέκτονες Σκῦρον καὶ Βά-
 γ'. Ὅτι δὲ τοιαύτης ιδιότητος ἔχει ἡ ἄκρα τῆς
 Κερκύρας, (δι' ἣν καὶ Κορυφὴ ἢ νῆσος ὠνόμασται)
 (α), οὐ μόνον ἡ αὐτοψία, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι
 συγγραφεῖς μαρτυροῦσιν. Νικήτας ὁ Χωνιάτης ἐν
 Χρονικοῖς, περιγράφων τὴν ἄκραν ταύτην, θαυμα-
 σίως σχολιάζει τὸ ἀνάγλυφόν μας. — α' Ἔστι δὲ
 (λέγει) ἡ Κερκυραίων ἄκρα αἰγίλις πᾶσα καὶ ἀγ-
 χινεφής, ἐλικοειδὴς τὴν θέσιν, καὶ ὑψικόρυμβος,
 προσνευκυῖα εἰς τὸ βῆθισπον τῆς θαλάσσης η' (β).
 Πάσας τὰς ιδιότητας ταύτας ὁρῶμεν καὶ εἰς τὸν
 πῖλον τοῦ ἀναγλύφου μας, δηλαδὴ

α. Τὸ ἀγχινεφές.

β. Τὸ ἐλικοειδές· τοῦτο θεωρεῖται εἰς τε τὰς
 πτυχὰς αὐτοῦ καὶ ταινίας. Κατὰ δεύτερον λόγον
 τὴν ιδέαν—ἐλικοειδὴς—δύναται νὰ ἐκφράσῃ καὶ ὁ
 πολλοὺς ἔχων ἐλιγμοὺς διακεκριμένους ἱούλος.

γ. Τὸ ὑψικόρυμβον. Κόρυμβον ὁ Ἡσύχιος λέγει
 τὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὕλην—(γ). Τοιοῦτο
 δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ
 πῖλου πλατὺ κόσμημα.

δ. Καὶ τελευταῖον τὸ προσνευκυῖος. Νύει δὲ
 καὶ ὁ πῖλος, δίκην Φρυγίου, τοῖς πρόσω — Οἱ λό-
 γοι οὗτοι πιθανολογοῦσιν ἀρκετὰ τὴν δοξασίαν μου.

Πρέπει νὰ παρατηρηθῇ προσέτι, ὅτι ἡ νῆσος
 [Σχερία τὸ πρῶτον καλουμένη] ἔλαβε τὸ ὄνομα
 ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα μεταβάσεως Νύμφης Κερκύρας,
 θυγατρὸς Ἀσωποῦ (δ). Ταύτην τιμῶντες οἱ Κερκυ-
 ραῖοι ἐχάραξαν καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τὴν εἰκόνα
 τῆς (ε). Δὲν εἶναι δὲ παράδοξον νὰ ὑποταθῇ ὅτι οἱ
 ἀτομικοὶ χαρακτῆρες τοῦ ἀναγλύφου μας [ὅπερ
 διὰ τὴν τέχνην του δὲν φαίνεται προγενέστερον τῶν
 Μακεδονικῶν χρόνων] ἐλήφθησαν ἐξ ἀρχαιοτέρου
 ἄλλου ἀπεικονίσματος τῆς νύμφης ταύτης.

γ'. ΛΕΑΙΝΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΣ.

—ooo—

Εὐρέθη ὅπου καὶ τὸ προηγούμενον ἀνάγλυφον τὸ
 1846. Ἐξεδόθη ἅπαξ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Κ. Φραγ.
 Ὅριόλι ἐν τῇ Ἰονικῇ Ἐφημερίδι (Ἀριθ. 70) γυμνὸν
 πάσης διερμηνεύσεως. Εὐρίσκεται νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἡ Λεαίνα αὕτη ἐπεκράτητο εἰς μνημεῖα ὡς λίθος
 ἐπιτύμβιος. Παραβαλλομένη πρὸς ἄλλας σωζομέ-
 νας, ἔργα τῆς μετὰ Φειδίαν τέχνης, φαίνεται ξηρὰ
 καὶ ὡς αἰγυπτιαζούσα. Ἐκεῖνο ὅπερ πρέπει νὰ πα-
 ρατηρήσῃ τις, εἶναι ἡ ἱερογλυφικὴ σημασία τῆς.
 Γνωρίζομεν ὅτι πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι ἀντὶ τοῦ ὀνό-
 ματος προσώπου τινὸς, ἐγλύφον τὸ ὁμώνυμον ζῶον

Ἄλλ' οὐ μόνον ζώντων προσώπων, ἀλλὰ καὶ
 τεθνεώτων ὀνόματα ἀλληγοροῦντο πολλάκις διὰ
 τῶν τοιούτων ἱερογλυφικῶν. Οὕτως μαρτυρεῖ ὁ
 Ἡρόδοτος, ὅτι ὁ ἐνδοξὸς Λεωνίδας εἶχεν ἐπὶ τοῦ
 τύμβου τοῦ λίθινον Λέοντα (γ). ἡ δὲ Ἀθηναία ἐπίτρα
 Λεαίνα, εἶχε Λεαίναν χαλκὴν (δ). Πολλὰ πιθανὸν
 λοιπὸν εἶναι ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιτύμβιος Λε-
 αίνα εἶναι ἱερογλυφικὴ ἑκφρασις τοῦ ὀνόματος τοῦ
 τεθνεώτος.

Τὴν αὐτὴν περατήρησιν δυνάμεθα νὰ ἐπιφέρω-
 μεν καὶ εἰς τμῆμα τί σαρκοφάγου, φέροντος ὡς
 πρῶτιστον τύπον Λέοντα ἢ Λέοντος κεφαλὴν. Τοῦτο
 ἐξέδωκεν ὁ Βιγγελμάνος (α), ὅστις παρατήρησεν
 ὅτι αὕτη « se rangeait parmi les attributs du
 sarcophage—» τοῦτέστιν ὅτι τὸ σαρκοφάγον τοῦ

(α) Νικητ. Χρονικ. Β'. § 1.

(β) Αὐτοῦ. §. 2.

(γ) Ἐν Α. Κόρυμβος.

(δ) Στέφ. ἐν Α. Φαίλαξ.

(ε) Barthélemy, Num. Anc. pag. 170.

(α) Plin. Hist. Nat. Lib. 34; Cap.—Millin, Dict. des
 beaux-arts ἐν Α. Allégorie.

(β) Monum. Ined. dell'Antiq. N. 206.

(γ) Ἡρόδοτ. Ζ'. 225.

(δ) Πausan. Α'. 23.

θηρὸς ἀλληγορεῖται εἰς τὸ ὄνομα (Σαρκοτάγος) τῆς σοφοῦ. Ἀλλὰ τίς ἡ χρεὶς συμβόλου, ὅταν καὶ ἄνευ αὐτοῦ ἡ σοφὸς γνωρίζεται ὡς τοιαύτη;

ΤΜΗΜΑ Β'.

Ἔργα Σφραγιδολογίας.

—•••••

Α. ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΝΑΠΑΥΟΜΕΝΟΣ.

—000—

Δακτυλιόλιθος τοῦ συμπολίτου μας Κυρίου Ἀθανασίου Τριανταφύλλου. Ἐν αὐτῷ παρίσταται γυνὸς Ἡρακλῆς, καθήμενος ἐν ἀναπαύσει ἐπὶ τοῦ Ταύρου, ὃν ἐδάμασεν ἐν Κνωσῷ τῆς Κρήτης (β). Ἡ λεοντὴ καλύπτει τὴν ἄσπρην αὐτοῦ, τὸ δὲ ῥόπαλον καίεται ἀργὸν παρὰ τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ του. Ἀπὸ τοῦ Ταύρου δὲ μόνῃ ἡ χαίτη καὶ ἡ κεφαλὴ διακρίνονται, ἡ δὲ λοιπὴ κρύπτεται ὑπὸ τῆς λεοντῆς καὶ τῶν ποδῶν τοῦ Ἡρώος.

Ὁ τεχνίτης ἠθέλησε νὰ εἰκονίσῃ αὐτὸν γιγαντόσωμον καὶ ὄντως παῖδα Διὸς, ὡς τὸν περιγράφει ὁ Ἀπολλόδιωρος — α Ἦν δὲ καὶ θεωρηθεὶς φοβερὸς, ὅτι παῖς Διὸς ἦν· τετραπηνυαῖον μὲν γὰρ εἶχε τὸ σῶμα — ν (γ).

Καὶ εἰς πλείστα ἄλλα τῆς τέχνης ἔργα δείκνυται ὁ ἐξδομος αὐτοῦ ἄθλος τοῦ Ἡρακλέους. Εἰς νόμισμα τοῦ Αὐγούστου παρίσταται δαμάζων τὸν Ταύρον τῆς Κρήτης, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς **HERCULIS CRETENSI** (δ), ὡσαύτως καὶ εἰς λεῖψανον μετώπης τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ναοῦ τοῦ Διὸς, διατηρούμενον εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου (ε), καθὼς καὶ εἰς ἀνάγλυφον ἐκδοθὲν καὶ διερμηνευθὲν ὑπὸ Βιγγελμάννου (ς).

Ἡ ἀναπαυστικὴ πάλιν αὐτοῦ διάθεσις ἀπαντᾷται καὶ αὐτὴ εἰς πλείστα ἄλλα ἀνάγλυφα, ὡς εἰς Νόμισμα τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅπου εἰκονίζεται καθήμενος ἐπὶ βράχου, ἐνδεδυμένος τὴν λεοντὴν, καὶ παρὰ τοῖς ποσὶν ἔχων τὸν Κάπρον νεκρὸν (ζ). Ὡσαύτως ἀναφέρεται ὑπὸ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου καλοσσηαῖος Ἡρακλῆς ἀναπαυόμενος μετὰ τὴν ἐκπεραίωσιν τοῦ ἄθλου του· παρίσταται δὲ καθήμενος ἐπὶ κορίνου, δι' οὗ ἐκθάρισε τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου, ἐνδεδυμένος τὴν λεοντὴν καὶ ἐπιστηριζόμενος διὰ τοῦ

ἀριστεροῦ βραχίονος ἐπὶ τοῦ γόνατός του (α). Τοιαύτη περίστασις δὲν ἀπαντᾷται σπανίως καὶ ἐπὶ τῶν δακτυλιόλιθων (β).

Ἡρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ δακτυλιόλιθου μας φέρεται ἡ ἐπιγραφή **ΑΔΜΩΝ**, ἐμπαίνουσα βέβαια τὸ ὄνομα τοῦ γλύπτου, ὅστις καὶ ἀπὸ ἄλλων ἔργων του γνωρίζεται. Οὕτω κεφαλὴ τις γηραιοῦ Ἡρακλέους, φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν **ΑΔ.** καὶ ἕτερος Ἡρακλῆς πότης, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἰσχύος του, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς **ΑΔΜΩΝ**, ἀποδίδονται εἰς αὐτὸν (γ).

Οἱ ἀρχαιολόγοι στηριζόμενοι εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Ω, θέτουν αὐτὸν μεταξὺ τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου (330 π. χ.) καὶ τοῦ Αὐγούστου (30 π. χ.) (δ). Ὁμιλουῦντες δὲ ἀκριβέστερον δὲν πρέπει νὰ τὸν θεωρήσωμεν πολλὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου προγενέστερον, διότι τὸ Ω, ὑπὸ τοιοῦτο σχῆμα, οὐδαμῶς τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾷται ἐπὶ λίθου πρὸ τῆς βασιλείας Πτολεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ, δηλαδὴ πρὸ τοῦ 65 ἔτους π. Χ. (ε). [τιμὴ τῆς γλυφῆς δραχ. 40.]

Β'. ΜΑΝΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝ.

—000—

Δακτυλιόλιθος τοῦ συμπολίτου μας Κυρίου Ἀγγέλου Καλκῆνη, εὑρεθεὶς τὸ 1852 ἐπὶ τοῦ Ἀκρωτηρίου Λευκάδα, ὅπου τὸ πάλαι ἔκειτο ὁ περιώνυμος ναὸς τοῦ Λευκάτου Ἀπόλλωνος (ς). Ἐν αὐτῷ παρίσταται δαφνοστεφὴς Ἀπόλλων, γυμνὸς καὶ ὄρθιος, κλάδον δάφνης σὺν ταινίαις τῇ δεξιᾷ φέρων (ζ), διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιστηριζόμενος ἐπ' ὑψηλοῦ τετραγώνου στηλοβάτου, ἐπ' οὗ ἴσταται τρίπους, καὶ ἐπὶ τούτου σφαιροειδὲς ὄλμος (γ). Κατὰ τὴν τέχνην του κρίνοντας, δὲν πρέπει νὰ τὸν θεωρήσωμεν πολλὰ μεταγενέστερον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐκ τῶν συμβόλων τούτων ἐξάγεται ἀναντιρρόπως ὅτι ὁ τεχνίτης ἠθέλησε νὰ γλύψῃ ἡ ἀντιγράψῃ Μαντικὸν Ἀπόλλωνα (θ). Ἡ μὲν δάφνη ἱερὰ τοῦ θεοῦ ἔχρησμευε καὶ ὡς στέμμα αὐτοῦ καὶ ὡς σῶμα τῆς μαντικῆς του (ι), διόπερ καὶ Δαρναῖος ἐπεκλήθη (ια)· ὁ δὲ τρίπους, σῶμα καὶ αὐτὸς τῆς μαντικῆς, ἀπαντᾷται συχνάτα ἐπὶ τῶν μνη-

(α) Monum. Ined. pag. 195. N. 29.

(β) Ἀπολλοδ. βιβλιοθ. Β'. σφ. § 3.

(γ) Αὐτοδ. β' σφ. § 7.

(δ) Barthel. Num. Anc. pag. 396. N. 209.

(ε) Muller. Archæolog. Atlas pag. 25. Pl. 19. N. 37.

(ς) Monum. Ined. 63.

(ζ) Barthel. αὐτοδ. pag. 397. N. 211.

(α) Καρ. Ε'. σελ. 1. Εξδ. Wingelm.

(β) Muller. Archæolog. § 130. καὶ § 417.

(γ) Millin. Diet. Les beaux-arts. εν Α. Glyptique.

(δ) Ὁ αὐτ. αὐτοδ.

(ε) Joau. Franz Elem. Epigraph Gr. pag. 708.

(ς) Ἀνθ. Ἑλληνικ. Βιβλ. Στ'. § 251.

(ζ) Τοῦτο ἔν τὸ στέμμα τοῦ θεοῦ — Ἄλ. Α. 14.

(η) Πολυδ. 1'. σφ. — «Τὸ δὲ ἐπίθημα τοῦ τρίποδος κύβου καὶ ὄλμου διὰ καλίσθησι —»

(θ) Φώτ. εν Α. Τρίποδα — «Ἐπὶ τρίποδα καίμενον Μαντικὸν Ἀπόλλωνα —»

(ι) Φουρνότ. Καρ. 16'.

(ια) Φιλίστρ. εἰς Ἀπολλώνι. σελ. 9. Εξδ. Kayser.

μειών της ἀρχαιότητος. Οὕτως ἐπὶ τῶν νομισμάτων ὁ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι ἐπλεξάν αὐτῶν βλέπομεν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπαραλλάκτως ὡς ταῖς ὕμνους. τὸν ἡμέτερον, πλησίον τοῦ τρίποδος ἱστάμενον, ἐφ' οὗ ἐνίσταται ἐπιτίθεται καὶ ὁ ὄλμος, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ Ἐνόλμιος ἐπεκλήθη (α). Ὡσαύτως καὶ ἐν μετὰ τὴν Μάγνητις, δημοσιευθέντι ὑπὸ Κόμπου εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ Χουντέρου (β) μᾶς παρίσταται ὁμοία εἰκὼν, ἥς τινος ὁ τρίπους φέρει ὄλμον κυλινδροειδῆ. Τὸ σύνθετον ὅμως τοῦ ὄλμου σχῆμα εἶναι κοῖλον ἡμισφαίριον, ὅπερ ἐνίσταται, καλυπτόμενον ὑφ' ἐτέρου ὁμοίου, σχηματίζει πλήρη σφαῖραν, ὡς τὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ δακτυλιολίθῳ (γ). Τοιοῦτον σφαιροειδῆ ὄλμον ἀπαντῶμεν καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Βιτελλίου, καὶ ἐπὶ ἐτέρου χρυσοῦ τῆς Κασσίας οἰκογενείας (δ), καθὼς καὶ ἐπὶ τρίποδος, ἐκδοθέντος ὑπὸ Μιλλέρου (ε) [τιμὴ τῆς γλυφῆς δρχ. 3].

γ'. Αἱ ΤΡΕΙΣ ΧΑΡΙΤΕΣ.

—000—

Δακτυλιολίθος τοῦ συμπολίτου μας Κυρίου Λεωνίδου Βαρέα. Ἐν αὐτῷ παρίστανται γυμναί αἱ τρεῖς Χάριτες Ἀγλαΐα, Εὐφροσύνη καὶ Θάλεια (τ), συγκαταμέναι ἀλλήλας καὶ ἀρμονικῶς συγχορεύουσαι. Καὶ αἱ μὲν δύο βλέπουσι πρὸς ἡμᾶς, ἡ δὲ τρίτη πρὸς ἐκείνας. Μὲν τὴν τέχνην τῶν στηριζόμενοι θεωροῦμεν αὐτὰς ἔργον τῆς ἐποχῆς τῶν Αὐτοκρατόρων.

Εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους εἰκονίζοντο αἱ Χάριτες ἐνδεδυμέναι, ὅπως αἱ ἀνακαίμεναι χρυσαὶ Χάριτες εἰς τὸν ἐν Σάμῳ Νέον τῆς Νεμέσεως, ἔργον Βουπάλου, ἢ ἐν τῷ Ὀδείο, ἔργον τοῦ Ἀπελλοῦ, αἱ ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ Ἀπτάλου ἔργον τοῦ αὐτοῦ Βουπάλου, αἱ ἐν τῷ Πυθίῳ, ἔργον Πυθιγόρου Σαμίου, αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν, ἔργον Σωκράτους (ζ), αἱ ἐν τῷ ἱερῷ εἰς Ἡλίδαν, ἔχουσαι ζόνα καὶ ἐπίχρυσον — αὐτὰς ἐσθῆτα — (η). Ἀγνωεῖται δὲ τίς πρῶτος εἰκόνισεν αὐτὰς γυμνάς. Ὁ Πανσκήνιος ὅμως μᾶς ἐδίδαξε, ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ εἰκονίζοντο γυμναί — αὐτὰς Χάριτας γοῦν οἱ κατ' ἐμὲ ἐπλασόν τε καὶ ἔγραπον γυμνάς — (θ).

Τὸ ὄνομα Χάριτες παράγουσιν οἱ ἀρχαῖοι ἐκ τοῦ χαρὰ (ι), διότι ἐδόξαζον αὐτὰς ὡς ἐπιστατούσας ἀοράτως εἰς τὰς εὐθυμίας τῶν ἀθηνάτων καὶ τῶν

Χάριτες Ὀρχομενοῦ, παλαιγοῦσαν Μινυῶν ἐπίσκοποι, Κ.Ι.Ο.Τ. ἐπεὶ εὐχομαι σὺν ἡμῖν γὰρ τὰ τε

Καὶ τὰ γλυκεῖα γίνεται πάντα βροτοῖς
Οὔτε γὰρ θεοὶ σεμνὰν χαρίτων ἄτερ
Κοιρανέοντι χοροῦς, οὔτε δαίτας (κ).

Ἡ γυμνητεία τῶν ἀλλήγορεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν εἰς τὸ εὐκόλως καὶ ἀνεμποδίστως χαρίζεσθαι (β). ἡ δὲ τριαδικὴ αὐτῶν χορεία, εἰς τὸ κυκλικῶς πῶς καὶ ἀκαταπαύστως ἀμυδρῶς εἶναι χάριτας (γ), ἡ δὲ αὐτῶν θέσις, ἐν ᾗ αἱ δύο βλέπουσι πρὸς ἡμᾶς, ἡ δὲ πρὸς ἐκείνας, εἰς τὸ ἀποδιδόναι διπλὴν τὴν χάριν (δ).

Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς συγγραφεῦσι μνημονευόμενων ἐσώθησαν καὶ πληθὺς καλλιτεχνικῶν ἔργων, παριστάντων τὰς χάριτας γυμνάς, συγκαταμένους καὶ συγχορεύουσας, ὅπως καὶ αἱ τοῦ δακτυλιολίθου μας. Οὕτως αἱ εὐρεθεῖσιν ἐν Ἡρακλείῳ γραπτὰ δὲν παραλλάσσουσι τῶν ἡμετέρων, εἰμὴ καθόσον ἐκείναι φέρουσιν, ἡ μὲν ἄνθη, ἡ δὲ στάχυες, ἡ δὲ ὀπώρας, σύμμολλα τῶν τριῶν ὥρων, ἐξαιρέσει τοῦ χειμῶνος (ε). [τιμὴ τῆς γλυφῆς δρχ. 30].

δ'. ΕΡΩΣ ΤΡΩΘΕΙΣ.

—000—

Δακτυλιολίθος τοῦ αὐτοῦ Κυρίου Α. Βαρέα. Ἐν αὐτῷ παρίσταται — εὐνήπιος Οὐράνιος Ἔρως — (τ) ἀνθηρὸς ὡς τὸν ὑπὸ Καλλιστράτου περιγραφόμενον, — καὶ Ἔρως οὗτος πᾶσι ἀνθηρὸς καὶ νέος, πτέρυγας ἔχων καὶ τόξον — (ζ), φαίνεται ἔτοιμος νὰ πατασθῇ πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ μητέρα τοῦ (τ). Ἐχει τόξον εἰς τὴν δεξιάν, τὸν δὲ δάκτυλον τῆς ἐτέρας φουσᾷ ὡς πατρωμένον ἄλγεα καὶ χέρ' ἐφύσση — α (β), ὑπὸ δὲ τοῦ πόδα τοῦ κατὰ νεωστὶ ἀποκοπὴν ῥόδον. Εἶναι προσηνὴς ἡ σημασία τοῦ δακτυλιολίθου μας. Ὁ τεχνίτης ἠθέλησε διὰ τῆς σιωπηλῆς λύρας του καὶ ψάλλῃ τὴν χρυσὴν ὠδὴν τοῦ Ἀνακρέοντος,

α Ἔρως πότ' ἐν ῥόδοισι
β κοιμωμένην μέλιτιαν
γ οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐπρώθη
δ τὸν δάκτυλον πατάσας

(α) Μ. Ἐπικρ. ἐν Α. Ἐνολίς. — Robinson. Antiq. Gr. Tom. I. pag. 422.

(β) Plan. 25. N. 9.

(γ) Millin. Dict. des beaux-arts. ἐν Α. Trépied.

(δ) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(ε) Archéolog. Atlas Plan. 27. N. 99.

(ζ) Ἡσιόδ. θεογ. 907. — Ὀρφ. Ὑμν. 60. — Πίνδαρ. Ὀλυμ. ΙΔ'. 18.

(η) Πανσ. Θ'. λ. § 2.

(θ) Ὁ αὐτ. ε'. κδ. § 5.

(ι) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(κ) Φουρνόπ. Καρ. ιε.

(α) Ὀλυμ. ΙΔ'. 5—12.

(β) Φουρνόπ. Καρ. ιε. — Διόδωρ. Ε'. 72.

(γ) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(δ) Πηγ. Β'. σελ. 197.

(ε) Muller. Archeol. Atlas pl. 39. 181.

(ζ) Λουκιαν. Ἐρωτ. § 37.

(η) Ἐπικρ. γ'.

(θ) Ἀνακρ. Ὀδ. μ'. — Θεόκριτ. Εἰδ. 4.

(κ) Θεόκριτ. αὐτόθ.

• τὰς χεῖρας, ὠλόλυξε
• δραμῶν δὲ καὶ πετασθίς
• πρὸς τὴν καλὴν Κυθήρην
• (α)

Ἡ τέχνη ὀρίζει αὐτὸν εἰς ἐποχὴν, ὅχι παλὶ μεταγενεστέραν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. (τιμὴ τῆς γλυφῆς δραχ—24.)

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Κριτικαὶ ἐπιστasiai

ἐπίτιμον ἐκδοσμένον ἐπιγραφῶν.

—202—

Ἐπιγραφή Α'.

Τὸ τμήμα τοῦτο τῆς ἐπιγραφῆς εὑρέθη τὸ 1819 εἰς τὸ ἐν Ζακύνθῳ χωρίον Σκουλικίδας, τρεῖς περὶ πόδας ἀπὸ τῆς πόλεως, ὑπὸ τοῦ Κυρ. Βαρβιάνου, Ζακυνθίου, ὅρ' οὕτως καὶ διακατέχεται. Ἡ πλάξ, ἥτις εἶναι τοιλασμένη, ἔχει μῆκος ποδῶν 3, καὶ πᾶχος ἑνός. Ἐξέδωκεν αὐτὴν ἄπαξ ὁ Κυρ. Π. Χιώτης, Ζακύνθιος, εἰς τὸ ἀξιόλογον αὐτοῦ σύγγραμμα — ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα τῆς νήσου Ζακύνθου — Τομ. Α'. σελ. 213. Ἐκδ. Κερκύρ. 1849.—

[Α]ΝΑΞ ΠΑΝ ΕΠΑΙΝΕΙ

Συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Κυρ. Βαρβιάνου ὁ δὲ ἐκδότης οὐδεμίαν ἐπιφέρει ἐρμηνείαν αὐτῇ· εἰκάζει μόνον ὅτι εἶναι ἐπιτάφιος. Καὶ ἡμεῖς σύμφωνα αὐτῷ, οὐδὲν εἰς διαφώτισιν αὐτῆς δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ἅτε στερούμενοι τῶν ἐπακολουθῶν αὐτῆς στίχων. Ὅσον δὲ διὰ τὴν συμπλήρωσιν, λέγομεν ὅτι κακῶς ὁ Κυρ. Βαρβιάνος ἐπρόσθεσεν ἐν τέλει τὸ Ι, διότι τὸ ΕΠΑΙΝΕ [ἐπαινέ=φοβερέ] (β) εἶναι κλητικὴ τοῦ ἐπαινός, καὶ ὀρθώτατα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπίθετον τοῦ Πανός, ὅστις ἐδοξάζετο ὅτι διήγειρεν αἰφνιδίους καὶ νυκτερινούς φόβους, τοὺς καὶ πανικούς προσγορευομένους (γ). Ἐκ τούτου, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐπιγραφή εὑρέθη εἰς τὴν ἐσχάτην τῆς Ζακύνθου, εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἀνφέρεται οὐχὶ εἰς τάφον, ἀλλ' εἰς ἄντραν ἢ ἑτερον ἱερὸν τοῦ Πανός (δ).

Πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ ἐπίθετον τοῦτο [ἐπαινῇ] μόνῃ τῇ Περσεφόνῃ ἀποδίδεται (ε). Καὶ εἶναι αξιοσημείωτον ὅτι ἡ ἐπιγραφή μας πρώτη ἀπονέμει αὐτὸ καὶ τῷ Πανί.

Περὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εἰ-

(α) Ὁδ. μ'. Τὴν ᾧ δὲν ταύτης παραλλάξαι ὀλίγον ὁ Θεόφρατος ἐπέλεξε τὸ ΙΘ'. Εἰδούμεν τοῦ.

(β) Ἡρόδ. ἐν Α'.

(γ) Πολύβιος. Στρατηγ. Α'. β'.

(δ) Δόγμ. Ποιμ. Β'. 16 καὶ 17.

(ε) Ὁμηρ. Ἰλ. Ι. 457 — Ὁδ. Ε. 491, 534 — Α. 47.

πωμεν, ὡς ἐκδοθείσης διὰ κοινῶν χαρακτήρων, καὶ ἐπομένως στερουμένης τοῦ φωτός τῆς Παλαιογραφίας. Ἡ θρησκευτικὴ τῆς ιδέας ὀρίζει αὐτὴν πρὸ Χριστοῦ.

Ἐπιγραφή Β'.

Ἐξεδόθη ἄπαξ τὸ 1834, ὑπὸ ἀνωνύμου τινὸς Λευκαδίου ἐν τῷ τῆς Κερκύρας περιοδικῷ Συγγράμματι — Ἰόνιος Ἀνθολογία — Φυλλάδ. Δ'. σελ. 873.— Ἐν αὐτῷ μαρτυρεῖται ὅτι εὑρέθη μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Λευκάδος, ἀλλ' ἄγνοομεν ποῦ νῦν κατήντησεν. Ὁ τύπος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ἀνωνύμου, ἠδίκησε τὴν παλαιογραφίαν, διὰ τοῦτο ἐξηγάγαμεν τὸ παρὸν ἐκ τοῦ ἀντιγράφου τοῦ συμπολίτου μας Κυρ. Δ. Ἀνδρέα Βλαντή, ὅστις τὸ ἐλάβεν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

ΤΕΛΕΣΦΟ

ΡΕ ΧΑΙΡΕ.

ΗΝΩΡΑ ΣΥ ΕΧΟΥΣΑ ΤΕΛΕΣΦΟΡΟΝ ΚΑΙ
ΑΠΕΔΩΚΕ ΤΗΝ ΖΩΝΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΠΟΝΟΣ
ΕΞΗΡΠΑΞΕ ΚΑΙ ΟΥΚΕΤΙ ΜΟΙΡΑ ΑΝΕΜΕΙΝΕ
Ω ΤΑΧΥΝΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ ΑΤΥ
ΧΩΝ

Ἡ διάλεκτός τῆς Ἑλληνιστικῆς, τὸ δὲ ἔρος τῆς κλίνει μᾶλλον εἰς τὸ ποιητικὸν ἢ εἰς τὸ πεζόν· ἡ παρατήρησις αὕτη ἐξηγεῖ ἐν μέρει τὸ διακεκομμένον τοῦ λόγου τῆς.

Τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνωνύμου αὐτῆς διερμηνεύσιν θεωροῦμεν ὅλως φανταστικὴν. Μεταφέρομεν ἐνταῦθα μόνον τὸ ἐξαχόμενον τῶν παρατηρήσεων του.

Τελεσφόρε χαῖρε] ὑπακούει τὸ Γῆ, καὶ ἐξηγεῖται Γῆ, εὖφορε Ἡρώων, χαῖρε.

Ἡνωρα] — ἀνδρεῖον.

Τελεσφόρον] δέχεται καὶ ὡς κύριον ὄνομα, καὶ ὡς ἐπίθετον ἐκ τοῦ τέλος καὶ φέρω. Ἰὸ δὲ φέρω τοῦτο, προσπαθεῖ νὰ συνδέσῃ μετὰ τοῦ ἀπέδωκε, διὰ τοῦ μεταξὺ ΚΑΙ. Ἐξηγεῖ λοιπὸν τὴν μόνην ταύτην λέξιν = Τελεσφόρον, ὅστις ὠδήγησε στρατόν.

Καὶ ἀπέδωκε τὴν ζώνην ἐαυτοῦ] = καὶ ἀποθέσας τὴν στρατιωτικὴν στολὴν του.

Ἐκ τῆς ἐρμηνείας ταύτης τοῦ λεκτικοῦ συνάγει τὸ ἐπόμενον ἀλλόκοτον νόημα τῆς ἐπιγραφῆς.

α Γῆ, εὖφορε Ἡρώων, χαῖρε, διότι εἰς τὸν κόλον σου ἔχεις τὸν ἀνδρεῖον Τελεσφόρον, ὁ ὅποιος ὠδήγησε στρατόν, καὶ ἀποθέσας τὴν στρατιωτικὴν στολὴν, ᾧ οὐ εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη ὑπηρεσίαν, ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα, ἐνδυάγητε, καὶ προσπαθῶν νὰ ἀρπάξῃ τὸ παράλιον διὰ νὰ σωθῇ, ἡ θανατηφόρος μοῖρα ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του. Ὁ ταχυνὸς θάνατος, καὶ ἀτυχεῖς γονεῖς!

Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην φαντασίαν μᾶλλον ὑπεγόρευσε, ἢ ἐμβριθὲς κρίσις. Ἀλλ' ἰδῶμεν πῶς πρέπει νὰ διαφωτισθῇ. Ἐν πρώτοις διορθωτέα τὰ πολλὰ λάθη τοῦ χαρακτοῦ.

Τὸ ΚΑΙ, ἐν τῷ γ'. στίχῳ, δὲν σημαίνει τίποτε· μάλιστα καὶ νόημα καὶ σύνταξιν καταστρέφει. Ἀντικαθιστάμενον δὲ διὰ τοῦ ὀλίγον παραλλάσσοντος ΓΑΙ (γαί), τὰ πάντα ἀνορθοῦνται, καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ὑπονοῆσαι τὸ ΓΗ, ἐκλείπει διόλου.

Τὸ ΗΝΩΡΑ, γραπτέον ὀρθῶς διὰ τοῦ Ο [ἦνωρ], ὡς τὰ σύνθετα ἀγένορα, ἀντήνορα, εὐήνορα κ.τ.λ.

Τὸ ΤΑΧΥΝΟΥ, γραπτέον διὰ τοῦ Ι [ταχυνού].

Μετὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην ἡ ἐπιγραφή ἐν μικροῖς γράμμασιν ἔχει οὕτως·

Τελευσφόρε, Χαῖρε,

ἦνορα σὺ ἔχουσα Τελευσφόρον γαῖ'.

Ἀπέδωκε τὴν ζώνην ἑαυτοῦ, ἥτορ

ἐξήρπαξε καὶ οὐκέτι μοῖρα ἀρέμεινε!

Ὡ ταχυνού θανάτου, καὶ γορέων ἀτυχῶν!

Ἑρμηνευτέον δὲ τὸ λεκτικὸν τῆς οὕτως·

Τελευσφόρε]—τέλος—φέρω. Ἡ λέξις τέλος ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ τέρμα κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐτυμολόγους (α). Οὕτω χρῆται αὐτῇ καὶ Ὅμηρος ἐν τῷ—φερέμεν θανάτοιο τέλος δὲ (β), καὶ ἄλλου. Τελευσφόρος λοιπὸν σημαίνει καὶ τὸν φέροντα τί εἰς τὸ τέρμα τοῦ [ad finem perducens ἢ finem adferens] (γ). Ἡ ἐπιγραφή μας, καθὰ νεκροῦ ἐπιγραφή, ἀπαιτεῖ τοιαύτην σημασίαν τῆς λέξεως. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ Γ' ἢ, ὡς ἡ μόνη δεχομένη ἡμᾶς νεκροῦς, μόνη καὶ νὰ θεωρηθῇ δύναται ὅτι φέρει εἰς τὸ τέρμα καὶ δόξας, καὶ γνώμην καὶ προσπάθειαν καὶ μορφήν μας. Καταλληλότεστα λοιπὸν ἐξηγεῖται τὸ Τελευσφόρε χαῖρε, διὰ τοῦ—αὐτὸ γῆ, ἥτις καταντᾷ, τὰ πάντα εἰς τὸ μηδέν, χαῖρε—α

ἦνορα]—πρωτοφανὴς ἐνταῦθα ἡ χρῆσις τῆς ἀβρίτου ταύτης λέξεως. Οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ λέγουσιν—α ἦνωρ, ἦνωρος, ἀβρίτον ὄνομα—α (δ). Σημαίνει δὲ τὸν ἄνδρα, διότι κατὰ τὸν ἐτυμολόγον, τὸ—α ἄνῃρ μετὰ ἄλλης λέξεως καταρχὰς συντιθέμενον τρέπει τὸ α εἰς η, καὶ τὸ η εἰς ω, οἷον εὐήνωρ, ἀντήνωρ» (ε). ἐνταῦθα δὲ ἀπαντῶμεν τὸ ἄνῃρ καὶ εἰς τὸ ἀπλοῦν ἦνωρ, τετραμμένον. Ἐρωτῶμεν λοιπὸν ἡ ἐπιγραφή πρέπει νὰ διορθώσῃ τὸν ἐτυμολόγον, ἢ οὗτος ἐκείνην; Τὸ πρῶτον φαίνεται πιθανώτερον, διότι καὶ παρ' Ἡσυχίου εὐρίσκουμεν τὸ ἀπλοῦν ἦνωρ, σημαίνον ἀρχῶν, ὅπερ εἶναι παράλληλον τοῦ ἄνῃρ, ὡς ἀμρότερα περιέχοντα τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐξόχου καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ, τὸ μὲν ἡθικῶς, τὸ δὲ φυσικῶς. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν τὸ ἦνωρ σημαίνει ἄνῃρ, τοῦτο δὲ μᾶλλον ἐξηγητέον ἐνταῦθα διὰ τοῦ—τὸν ἔχοντα τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνδρός (ς).

Τελευσφόρον κύριον ὄνομα, πολλάκις ἀπαντῶμενον ἐν τε ἐπιγραφαῖς καὶ συγγραφεύσιν.

(α) Μ. Ἑταμολ. ἐν Α. τέλος.

(β) Ἰλ. Ι. 411.

(γ) Euric. Stef.

(δ) Φαβρίου. ἐν Α. ἦνωρ.

(ε) Ἐν Α. Ἀγῆνωρ.

(ς) Μ. Ἑταμολ. ἐν Α. Ἀνῃρ.

Ἀπέδωκε]—ἔλυσε.

Ζώνην] ζώνην, κοιν. ζωνάριον. Ὅθεν τὸ

Ἀπέδωκε τὴν ζώνην ἑαυτοῦ] ἔλυσε τὴν ζώνην του, ἥτοι ἀπερμυνώθη· χρῆται δὲ ὁ ποιητὴς τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου, ὡς καὶ ἡμεῖς ὅταν λέγωμεν ἐξεδρακώθῃ, ἀντὶ τοῦ ἀπερμυνώθη.

Ἐκ τῆς ἀπαραβιάστου ταύτης ἐρμηνείας τοῦ λεκτικοῦ, πηγάζει ἡ ἐπομένη φυσικὴ ἐννοία τῆς ἐπιγραφῆς.

α Τελευσφόρε Γῆ, ἡ ἔχουσα τὸν ἄνδρα Τελευσφόρον, χαῖρε.

α Ἐρμυνώθη· ἐξήρπαξε τὸν αἰγιαλὸν, ἀλλὰ ἡ ο μοῖρα δὲν τὸν ἀνέμεινε! ὦ ποῖος ταχυνός θάνατος! ὦ πόσον ἀτυχεῖς γονεῖς! α

Ἐκ τῆς ἐρμηνείας ταύτης συνάγομεν τὸ ἱστορικόν, ὅτι Λευκάδιος τις, ὀνόματι Τελευσφόρος, κατὰ τὴν ἀνδρικήν του ἡλικίαν, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐναυάγητε παρὰ τῷ αἰγιαλῷ τῆς πατρίδος του· ἔλαθε καιρὸν νὰ γυμνωθῇ, καιρὸν νὰ πλησιάσῃ καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ αἰγιαλοῦ· ἡ φθονερά οὖτως μοῖρα δὲν τῷ ἐχάρισεν ἀκόμη ὀλίγας στιγμὰς διὰ νὰ σωθῇ καὶ ὁλοκληρώσῃ ἐπνίγη ὁ ἀθλιος ὅταν ἦτο πλησίον ν' ἀσπασθῇ τὴν φίλην ἀκρὰν τῆς πατρίδος του!

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς ὁριστεῖ μ. Χ. διὰ τὴν διάλεκτον καὶ παλαιογραφίαν τῆς (α) τοῦτο ἐπιστηρίζουσι καὶ αἱ πολλαὶ αὐτῆς ἀνορθογραφίαι (β).

Ἐπιγραφή Γ'.

Εὑρέθη τὸ 1852 ἐν τῇ κώμῃ τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Λυδίας τῇ καλουμένῃ Κασμαῖς, καὶ κατέχευται ὑπὸ τινος ἐκεῖ ἐμπειρικοῦ ἱατροῦ. Ἐξέδωκεν αὐτὴν ἀπᾶς ὁ Κύριος Δ. Ι. Μυρορρόδης ἐν τῇ Πανδιώρῃ (φυλλ. 94.) τοῦ ἔτους 1854.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΝ ΣΥΖΕΤΟ
ΙΣΙΑΤΤΑΔΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΠΕΙΠΤΟΥ Α
ΘΕΑΠ :: ΝΗΤΡΙ ΘΕΩΝ

Οὐδὲν δυνάμεθα περὶ αὐτῆς νὰ εἰπώμεν βέβαιον, ἐπειδὴ οὐδ' αὐτὸς οὗτος ὁ ἐκδότης δίδει πίστιν, ὡς λέγει, εἰς τὴν ιδιόχειρόν του ταύτην ἀντιγραφήν, καθότι ἦν ἐσπέρης ὅτι τὴν ἀντέγραψε, καὶ καθότι τὰ γράμματα ἦσαν κεχρωσμένα. Ὅτι δὲ καὶ τῷ ὄντι ἀντεγράφη, ἐπιμαρτυρεῖ τὸ τε δυσανάγνωστον αὐτῆς καὶ δυσνόητον. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ ἐκδότης, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν δημοσίευσίν της, προβαίνει οὐ μόνον εἰς τὴν ἀνάγνωσίν της, ἀλλ' ἐπιφέρει καὶ μακρὰς διερμηνεύσεις, αἰτινας βεβαίως ὀλίγον συμβάλλουσιν εἰς τὴν διαφωτισίν της, καθὼ ἐπὶ ἀμειβόλου θεμελίου ἐπεραιοῦμεναι. Ἡ ἀνάγνωσις του εἶναι τόσον ἀπίθανον ὅσον καὶ αὐθιχέστερον. Ἰδοὺ αὐτῇ·

α Ἐλευθέριον εὖξάτο ὑπὲρ Ἀττάλου τοῦ υἱοῦ

(β) Franz. Elleni. Epigraph. Gr. p. 232.

(γ) Ὁ αὐτ. αὐτῷ, p. 249.

καὶ παντός [τοῦ] εἰδίου τῇ Θεᾷ τῇ Μητρὶ Θεῶν. »
 Ἐντεῦθεν συνάγουμεν ὅτι τὸ C ποῦ μὲν ἀνέγνωσεν
 ὡς Σ, ποῦ δὲ ὡς Ρ—Τὸ δὲ ICΠ ἀναγινώσκει ὡς
 ΥΠΕΡ—τὸ δὲ ΠΕΝΤΟΝ ἀναγινώσκει [τοῦ] ΕΙΔΙΟΥ,
 πάντα ἀδικαιολόγητα.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μετὰ Χριστὸν διὰ τὴν παλαιογραφίαν
 τῆς, μάλιστα δὲ διὰ τὸ Z ἀντὶ Ξ (x).

Ἐπιγραφή Δ.

Παρατηροῦμεν ὅ,τι καὶ εἰς τὴν προηγουμένην.

ΤΥΧΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

ΤΩΙΔΙΩ ΣΥΜΒΙΩ ΑΤΤΑΛΩΙ

ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩ ΚΑΛΩΣ

ΒΙΩΣΑΝΤΙ. ΕΙΤΙΣ ΔΕΕΚΟΤΕΙ

ΤΙ ΠΑΛΑΜΜΑΙΟΝ ΜΟΙΟΝ ΕΖΕΙ.

Ἄν ἐξαιρέσωμεν τὸ μικρὸν λάθος τοῦ χαρακτοῦ
 ἐν τῇ λέξει παλαμμάιον ἀντὶ παλαμναίων, ἡ ἐπι-
 γραφή καὶ διατηρήθη καλῶς καὶ ἀντεγράφη πιστῶς.
 Ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀναγνώσει ὁ ἐκδότης πί-
 πτει εἰς χονδρὰ λάθη. Ἴδου ἡ ἀνάγνωσις του·

« Τυχικὴ μετὰ τῶν τέκνων τῷ ἰδίῳ συμβίῳ
 Ἀττάλῳ μνείας χάριν, τῷ καλῶς βιώσαντι. Εἴ-
 τις δὲ ἐκκόψει τί, παλαμναῖον (δαίμονα;) ἔξει ».

Τὸ ΜΟΙΟΝ ἀνέγνωτε ΔΑΙΜΟΝΑ, διὰ λόγους
 τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς θεωρεῖ ἀνισχύρους καὶ ἐ-
 πικαλεῖται τῶν ἄλλων τὴν γνώμην. Ἀλλ' ἡ ἀνά-
 γνωσις τῆς λέξεως ἡ μᾶλλον τῶν λέξεων τούτων
 δὲν φαίνεται τοσοῦτον δύσκολος· μάλιστα εἶναι λίαν
 σαφές. Τὸ γράμμα Q, ὅπερ εἰκάζεται φοινικικῶς Κόπ-
 πα, εἶναι καθαρῶτατον μονόγραμμα, περιέχον τὸ
 O ἀνωθεν, καὶ τὸ I, κάτωθεν, ἀλλήλοις συναπτό-
 μενα. Ἐπομένως τὸ MQ ἀναλύεται εἰς τὸ ΜΟΙ,
 ὅπερ εἶναι ὁριστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγώ.
 —Τὸ δὲ ΙΟΝ, εἶναι αἰτιατικὴ τοῦ ὀνόματος ἰός,
 ἥτοι βέλος. Μετὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην ἡ ἐπι-
 γραφή ἀναγνωστέα οὕτως·

« Τυχικὴ μετὰ τῶν τέκνων τῷ ἰδίῳ συμβίῳ
 Ἀττάλῳ μνείας χάριν, τῷ καλῶς βιώσαντι. Εἴ-
 τις δὲ ἐκκόψει τί, παλαμναῖόν μοι ἰὸν ἔξει ».
 Τοῦτέστιν· — Ἄν τις προτιρήσῃ τί τοῦ μνημείου,
 θέλει λάβει τὸ ρονικόν μου βέλος—ὅπερ μεταφορι-
 κῶς κεῖται ἀντὶ τοῦ—τὴν ρονικὴν μου κατάρτην—
 διότι ἡ ἀσθενὴς φύσις τῆς γυναικὸς μόνον ἀμυντικὸν
 ὅπλον ἔχει τὴν ἀράν. Εὐρηται δὲ καὶ παρὰ Συνεσίω
 —απαλαμναϊόταται ἀρά—» (ε).

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς διὰ τὴν παλαιογραφίαν
 τῆς (Z ἀντὶ Ξ) δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ προγενε-
 στέρα τοῦ Αὐγούστου [30. π. X.].

Ἐπιγραφή Ε.

Παρατηροῦμεν ὅ,τι καὶ εἰς τὴν Δ'.

Ω ΠΑΝΑΡΙΣΤΕ ΒΟΚΟΝΤΙΕ ΣΑΙΣ ΑΤΕΛΕΣΤΟΝ
 ΕΡΓΟΝ ΕΟΙ ΠΡΑΠΗΣΙΝ ΤΟΙ ΑΠΟΝΗΣΑΜΕΝΟΙ.

Καὶ ταύτην, οὐχ ἥττον τῶν προηγουμένων, κά-
 λιστα ἀνέγνωσεν ὁ ἐκδότης οὕτως·

ᾧ πανάριστε Βοκόντιε, σαῖς ἀτέλειστον
 ἔργον εἶμι?] πραπίσιν τοῖ ἀπονησάμενοις.

Ἀπορεῖ καὶ αὐτὸς πῶς νὰ συντάξῃ αὐτὴν, καὶ
 τί ἐστὶ τὸ ΕΟΙ, ἐπικαλεῖται δὲ καὶ ἐνταῦθα τῶν
 ἄλλων τὴν γνώμην. Καὶ βέβαια ἐκ τῆς τοιαύτης
 ἀναγνώσεως δὲν εἶναι παράδοξοι αἱ μεγάλαι αὐταὶ
 ἀπορίαι του.

Ἐν πρώτοις λοιπὸν παρατηρεῖται ὅτι ἡ ἐπιγραφή
 εἶναι ἑμμετρος· προκαίεται ὁ δακτυλικὸς πεντάμε-
 τρος καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον, καὶ ἔπεται ὁ
 ἑλεγματικὸς πεντάμετρος. Ἴδου τὸ διάγραμμα.

—υυ—υυ—υυ—υυ—υ

—υυ—υυ—|—υυ—υυ—

Καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ ὁ ἐκδότης, δὲν ὑδυνόθημεν
 νὰ τύχωμεν ποτὲ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἐπιγραμμα-
 τοποιοὺς τὸν ἑλεγματικὸν πεντάμετρον σὺν τῷ δα-
 κτυλικῷ πενταμέτρῳ. Ἴσως δὲ πρώτη ἡ ἐπιγραφή
 αὕτη μᾶς φέροι εἰς γνῶσιν τοιοῦτα στιχορὸν σύ-
 στημα.

Χωρὶς παντάπασιν νὰ προσβάλωμεν τὸ μέτρον,
 καὶ διὰ νὰ ἀναρνήσῃ ἡ ἔννοια, καὶ ἐπανορθωθῇ ἡ
 γραμματικὴ σύνταξις τῆς ἐπιγραφῆς, πρέπει ἐξ ἀ-
 νάγκης νὰ παραδεχθῶμεν μικρὸν τοῦ χαρακτοῦ
 λάθος εἰς τὴν λέξιν ΕΟΙ, τουτέστιν ὅτι ἐχάρα-
 ξεν Ο ἀντὶ Ν. [σοι ἀντὶ ἐνί].

Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἀνορθογραφίαν τοῦ ΠΡΑΠΗ-
 ΣΙΝ [Π ἀντὶ Ι], εἶναι πιθανόν ὅτι ἐγένετο κατὰ
 λάθος τοῦ τύπου, διότι ὁ ἐκδότης, ἐκτὸς τοῦ ὅτι
 σιωπᾷ αὐτὴν διόλου, ἀναγινώσκει ὀρθῶς διὰ τοῦ Ι
 [πραπίσιν].

Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἡ ἐπιγραφή ἀ-
 ναγνωστέα οὕτως·

ὦ Πανάριστε Βοκόντιε, σαῖς ἀτέλειστον
 ἔργον ἐνὶ πραπίσιν, τοῖ, ἀ πονησάμενοις.

Κατὰ δὲ συναπτωγμένην καὶ ἀπλοῦκευμένην σύν-
 ταξιν ἡ ἐπιγραφή ἔχει οὕτως·

ὦ Πανάριστε Βοκόντιε, σαῖς ἐνὶ πραπίσιν
 ἀτέλειστον ἔργον [ἐστὶ], ἀ πονησάμενοι [ἀνεθή-
 χαμέν] σοι ».

Ἐκ τούτου προφανῶς παράγεται τὸ ἐξῆς νόημα.

« ὦ Πανάριστε Βοκόντιε, ἐν τῇ σῇ διαστάσει
 ἀτέλεις ἔργον ἐστὶ, ταῦτα, ἀ πονησάμενοι, ἀνε-
 θήκαμέν σοι ».

Οἱ ἀναθέσαντες ὁμολογοῦνται γλύπτει, ὡς αὐτοὶ
 οὗτοι πονησάμενοι (α) τ' ἀναθήματα, οἰκδῆποτε
 καὶ ἂν ὦσι τὸ δὲ ἐπίθετον πανάριστε—μαρτυρεῖ
 καὶ τὸν Βοκόντιον συντεχνίτην ἐκείνων. Χρέος λοι-
 πὸν νομίσασα ἡ συντεχνία τῶν γλυπτῶν νὰ τιμήσῃ
 τὸν ἀποδιδόντα Βοκόντιον, τὸν πανάριστον τῇ τέ-
 χνῃ, ἀνήγειρεν αὐτῷ μνημαῖον σὺν ἀνδριάντι ἢ ἄλ-
 λω τοιούτῳ, ἐπιγράψασα εἰς τὴν βάσιν τὸ προκεί-
 μενον δίστιχον.

(α) Franz. Ellen. Epig. Gr. p. 249.

(ε) Σελ. 161.

(α) Ὁ μέσος ὁρίστος αἰετοῦ ἐνέργειαν σημαίνει· ὅσον, τὸν μὲν
 πρῶτον λόγον ἐπιποιήσαν, ἀντὶ ἐποίησα. [Γραμματ].